МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ, НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ ОДА
ВСП «ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ЕКОНОМІКИ, ПРАВА ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ»
ПЗВО «КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКИЙ ПОДАТКОВИЙ ІНСТИТУТ»
Циклова комісія загальноосвітніх та фахових дисциплін

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директорка коледжу
_____Вікторія САВЧУК
«_____»_____ 2026 року

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

з навчальної дисципліни
«Конституційне право України»
для підготовки фахових молодших бакалаврів
за галуззю знань D Бізнес, адміністрування та право
спеціальність D6 Секретарська та офісна справа

м. Кам'янець-Подільський
2026 р.

Робоча навчальна програма з дисципліни «Конституційне право України» складена на основі навчальної програми, затвердженої 2026 року.

Укладач: викладач юридичних дисциплін Владислав БЛАЖКО

Рецензент: Людмила КАТУШИНСЬКА викладач-методист ВСП «Кам'янець-Подільський фаховий коледж закладу вищої освіти «Подільський державний університет»

Навчальну програму схвалено на засіданні циклової комісії загальноосвітніх та фахових дисциплін

Протокол від «01» вересня 2026 року № 1.

Голова циклової комісії _____ Сергій ГНАТЕНКО

Заступник директора
з навчальної роботи _____ Юлія БОЙЧУК

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

<table>
<tr><td rowspan="2">Найменування показників</td><td rowspan="2">Галузь знань, освітньо-професійний ступінь</td><td>Характеристика навчальної дисципліни</td></tr>
<tr><td>денна форма навчання</td></tr>
<tr><td>Кількість кредитів – 4</td><td>Галузь знань
D Бізнес, адміністрування та право
(шифр і назва)</td><td>Обов’язкова</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Змістових модулів – 2</td><td rowspan="5">Спеціальність (професійне спрямування):
D6 Секретарська та офісна справа</td><td>Рік підготовки:</td></tr>
<tr><td>1-й</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Індивідуальне науково-дослідне завдання
<u>реферат / публікація статті</u></td><td rowspan="2">Семестр</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Загальна кількість годин – 120</td></tr>
<tr><td>2-й</td></tr>
<tr><td rowspan="11">Навчальних годин для денної форми навчання:
аудиторних – 60
самостійної роботи студента – 60</td><td rowspan="11">Освітньо-професійний ступінь:
<u>фаховий молодший бакалавр</u></td><td>Лекції</td></tr>
<tr><td>30 год.</td></tr>
<tr><td>Практичні</td></tr>
<tr><td>30 год.</td></tr>
<tr><td>Самостійна робота</td></tr>
<tr><td>60 год.</td></tr>
<tr><td>Консультації:</td></tr>
<tr><td>2 год.</td></tr>
<tr><td>Вид контролю:</td></tr>
<tr><td>Екзамен</td></tr>
</table>

Примітка.
Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:
для денної форми навчання **– 60 / 60 (50% / 50%)**

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Актуальність дисципліни полягає у тому, що вона є фундаментальною для розуміння та застосування конституційних принципів у сучасному українському суспільстві. Вивчення цієї дисципліни сприяє формуванню правової грамотності, громадянської свідомості та патріотизму, забезпечує ефективну участь громадян у демократичних процесах, а також підготовку кваліфікованих фахівців, спроможних ефективно впроваджувати та захищати конституційні норми в різних сферах життя та професійної діяльності.

Предметом навчальної дисципліни є: положення Конституції України, інших джерел конституційного права, що регламентують: засади конституційного ладу України, правовий статус і повноваження органів державної влади і місцевого самоврядування, правовий статус людини і громадянина в Україні, засади територіального устрою України та місцевого самоврядування в Україні.

Метою викладання навчальної дисципліни «Конституційне право України» є: ознайомлення студентів із основними положеннями Конституції України, системою її норм, принципами та основами конституційного ладу. Ця дисципліна має на меті розкрити структуру та зміст конституційного права, розуміння принципів дії та функціонування конституційних органів та інших суб'єктів конституційного права.

*Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Конституційне право України» є:*

- Ознайомлення із Конституцією України: Студентам слід детально вивчити текст Конституції України, розуміти основні принципи, норми та положення, що визначають конституційний лад країни.
- Розкриття принципів та інститутів конституційного права: Студенти повинні вивчити та розібратися в основних принципах конституційного права, таких як верховенство права, демократія, права та свободи людини та громадянина, поділ влади, рівність перед законом тощо.
- Аналіз конституційних інститутів та органів влади: Вивчення структури

та функцій конституційних органів влади, таких як Президент, Верховна Рада, Кабінет Міністрів, судові органи та інші.

- Розуміння процесу конституційних змін: Вивчення механізмів та процедур зміни Конституції України, включаючи порядок внесення поправок та реформування конституційної системи.
- Вивчення взаємодії конституційного права з іншими галузями права: Розгляд взаємодії конституційного права з цивільним, кримінальним, адміністративним та іншими галузями права.
- Розвиток аналітичних та критичних навичок: Стимулювання студентів до самостійного аналізу та критичного мислення з питань конституційного права, а також виявлення їх здатності до застосування теоретичних знань у практичних ситуаціях.

Загальні компетентності:

- ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов’язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
- ЗК3.Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
- ЗК6.Здатність використовувати інформаційні і комунікаційні технології.
- ЗК7.Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК8. Здатність працювати в команді.
- ЗК9 Здатність розглядати суспільні явища в розвитку і конкретних історичних умовах.
- ЗК10 Здатність обґрунтовувати управлінські рішення та спроможність забезпечувати їх правомірність.
- Спеціальні компетентності:
- СК2.Знання і розуміння становлення та розвиток правових та державних інститутів на різних історичних етапах.
- СК3.Здатність застосовувати знання основних засад та інститутів

національного права

- СК5.Здатність надавати консультації з типових правових питань.
- СК6.Здатність аналізувати правові проблеми та приймати обґрунтовані рішення.
- СК7.Здатність до самовизначення та самореалізації у правничій діяльності.
- СК8. Здатність критично мислити в процесі системного аналізу правових явищ і фактів.
- СК 10 Здатність орієнтуватися в системі права, визначати та аналізувати структуру та види юридичних норм.
- Результати навчання:
- РН1.Знати свої права і обов’язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина України.
- РН5.Використовувати навички пошуку, оброблення та аналізу інформації у професійній діяльності.
- РН7.Знати і розуміти основи теорії права, роль правничої професії у громадянському суспільстві.
- РН9.Використовувати у професійній діяльності знання засад та інститутів галузей права національної правової системи.
- РН 16 Формування розуміння сутності історичних перетворень, що відбуваються в сучасній Україні, а також почуття патріотизму, правосвідомості.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

ТЕМА 1. ВСТУП ДО СУЧАСНОГО УКРАЇНСЬКОГО КОНСТИТУЦІОНАЛІЗМУ

План лекційного заняття

1. Конституціоналізм — політико-правова система держави і суспільства. Історична ретроспектива сучасного конституціоналізму.
2. Принципи сучасного українського конституціоналізму.
3. Категоріальне значення людського виміру конституційного права. Людина у системі категорій конституціоналізму. Загальнолюдські політико-правові цінності сучасного конституціоналізму.

План практичного заняття

1. Конституціоналізм — політико-правова система держави і суспільства. Історична ретроспектива сучасного конституціоналізму.
2. Принципи сучасного українського конституціоналізму.
3. Категоріальне значення людського виміру конституційного права. Людина у системі категорій конституціоналізму. Загальнолюдські політико-правові цінності сучасного конституціоналізму.
4. Публічна влада у системі сучасного українського конституціоналізму. Державна влада та публічно-самоврядна влада у системі сучасного українського конституціоналізму.

Самостійна робота

Зміст системи сучасного українського конституціоналізму.

ТЕМА 2. КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО ЯК ОСНОВА НАЦІОНАЛЬНОГО ПРАВА

План лекційного заняття

1. Поняття, предмет та метод конституційного права.
2. Принципи та функції конституційного права.
3. Система конституційного права України.
4. Поняття та особливості норми конституційного права.

План практичного заняття

1. Поняття, предмет та метод конституційного права.
2. Принципи та функції конституційного права.
3. Система конституційного права України.
4. Поняття та особливості норми конституційного права.
5. Інститути конституційного права: поняття, критерії класифікації та види.

Самостійна робота

Систематизація конституційного законодавства в Україні.

ТЕМА 3. ДЖЕРЕЛА КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА

План лекційного заняття

1. Поняття і система джерел конституційного права.
2. Конституційні засади співвідношення національного та міжнародного права. Вплив міжнародного права на систему джерел конституційного права України.
3. Нормативний акт як джерело конституційного права.

План практичного заняття

1. Поняття і система джерел конституційного права.
2. Конституційні засади співвідношення національного та міжнародного права. Вплив міжнародного права на систему джерел конституційного права України.
3. Нормативний акт як джерело конституційного права.
4. Нормативний договір як джерело конституційного права.

Самостійна робота

1. Акти органів судової влади як джерело конституційного права.
2. Інші джерела конституційного права та їхні особливості.

ТЕМА 4. КОНСТИТУЦІЯ УКРАЇНИ – ОСНОВНИЙ ЗАКОН ДЕРЖАВИ І СУСПІЛЬСТВА

План лекційного заняття

1. Поняття та політико-правова природа конституції.
2. Функції та юридичні властивості конституції.
3. Загальна характеристика Конституції України.

План практичного заняття

1. Поняття та політико-правова природа конституції.
2. Функції та юридичні властивості конституції.
3. Загальна характеристика Конституції України.
4. Порядок ухвалення й внесення змін до Конституції України. Конституційна реформа в Україні.

Самостійна робота

Охорона конституції: поняття, природа, суб’єкти охорони.

Конституційний контроль як форма здійснення охорони конституції.

ТЕМА 5. КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВІ ВІДНОСИНИ

План лекційного заняття

1. Поняття й особливості конституційно-правових відносин. Склад конституційно-правових відносин.
2. Суб'єкти конституційно-правових відносин: загальна характеристика і класифікація.
3. Об'єкти конституційно-правових відносин: поняття, характеристика, класифікація.

План практичного заняття

1. Поняття й особливості конституційно-правових відносин. Склад конституційно-правових відносин.
2. Суб'єкти конституційно-правових відносин: загальна характеристика і класифікація.
3. Об'єкти конституційно-правових відносин: поняття, характеристика, класифікація.
4. Зміст конституційно-правових відносин.

Самостійна робота

Підстави виникнення і динаміки конституційно-правових відносин.

ТЕМА 6. КОНСТИТУЦІЙНІ КОНФЛІКТИ

План лекційного заняття

1. Конфліктність у конституційно-правових відносинах. Конфліктологічний підхід в конституційно-правовому регулюванні.
2. Конституційна конфліктологія в системі конституційно-правової науки. Конфліктологічна експертиза конституційного законодавства
3. Конституційний конфлікт: поняття, ознаки, функції, структура. Наукові підходи до класифікації конституційних конфліктів.
4. Причини та умови виникнення конституційних конфліктів.

План практичного заняття

1. Конфліктність у конституційно-правових відносинах. Конфліктологічний підхід в конституційно-правовому регулюванні.
2. Конституційна конфліктологія в системі конституційно-правової науки. Конфліктологічна експертиза конституційного законодавства
3. Конституційний конфлікт: поняття, ознаки, функції, структура. Наукові підходи до класифікації конституційних конфліктів.
4. Причини та умови виникнення конституційних конфліктів.
5. Основоположні принципи здійснення впливу на конституційний

конфліктний процес. Прогнозування та профілактика конституційних конфліктів.

Самостійна робота

Припинення конституційних конфліктів. Наслідки конституційних конфліктів.

ТЕМА 7. КОНСТИТУЦІЙНИЙ ЛАД УКРАЇНИ

План лекційного заняття

1. Поняття конституційного ладу України.
2. Порядок визначення та зміни конституційного ладу України.
3. Система засад конституційного ладу України.

План практичного заняття

1. Поняття конституційного ладу України.
2. Порядок визначення та зміни конституційного ладу України.
3. Система засад конституційного ладу України.
4. Принцип верховенства права (правовладдя) в системі засад конституційного ладу України.
5. **Модульна контрольна робота №1**

Самостійна робота

Гарантії конституційного ладу України.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

ТЕМА 8. КОНСТИТУЦІЙНІ ФОРМИ НАРОДОВЛАДДЯ

План лекційного заняття

1. Поняття і сутність народовладдя. Пряма (безпосередня) та представницька демократія.
2. Поняття, види і конституційно-правова регламентація референдумів.
3. Виборче право і виборча система: поняття, принципи та класифікація.

План практичного заняття

1. Поняття і сутність народовладдя. Пряма (безпосередня) та представницька демократія.
2. Поняття, види і конституційно-правова регламентація референдумів.
3. Виборче право і виборча система: поняття, принципи та класифікація.
4. Правове регулювання і порядок формування представницьких органів і заміщення посадових осіб публічної влади в Україні.

Самостійна робота

Відповідальність за порушення виборчого законодавства в Україні

ТЕМА 9. КОНСТИТУЦІЙНИЙ СТАТУС ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА В УКРАЇНІ

План лекційного заняття

1. Людина, особистість, громадянин у сучасному конституціоналізмі. Понятійні засоби конституційного статусу людини і громадянина.
2. Принципи конституційного статусу людини і громадянина.
3. Поняття, юридична природа та класифікація конституційних прав і свобод людини і громадянина. Законні інтереси. Співвідношення індивідуальних і колективних прав.
4. Гарантії здійснення прав і свобод людини і громадянина.
5. Конституційні обмеження у реалізації конституційних прав та свобод людини в Україні.

План практичного заняття

1. Людина, особистість, громадянин у сучасному конституціоналізмі. Понятійні засоби конституційного статусу людини і громадянина.
2. Принципи конституційного статусу людини і громадянина.
3. Поняття, юридична природа та класифікація конституційних прав і свобод людини і громадянина. Законні інтереси. Співвідношення індивідуальних і колективних прав.
4. Гарантії здійснення прав і свобод людини і громадянина.
5. Конституційні обмеження у реалізації конституційних прав та свобод людини в Україні.
6. Особливі юридичні стани згідно з Конституцією України, умови та порядок введення та припинення дії.
7. Особливості юридичного захисту прав внутрішньо переміщених осіб.

Самостійна робота

1. Конституційні обов’язки людини і громадянина.
2. Міжнародно-правові стандарти і конституційне законодавство України про правове становище людини і громадянина.

ТЕМА 10. ДЕРЖАВНИЙ УСТРІЙ І ТЕРИТОРІАЛЬНА ОРГАНІЗАЦІЯ УКРАЇНИ

План лекційного заняття

1. Державна територія як просторова основа здійснення публічної влади.

2. Поняття і принципи державного устрою.

3. Державно-правові (юридичні) ознаки України як унітарної держави.

План практичного заняття

1. Державна територія як просторова основа здійснення публічної влади.

2. Поняття і принципи державного устрою.

3. Державно-правові (юридичні) ознаки України як унітарної держави.

4. Поняття, система та принципи адміністративно-територіального устрою
України. Порядок вирішення питань територіального поділу в Україні.

Самостійна робота

1. Проблема територіальної автономії і національно-територіальних утворень у місцях компактного проживання. Конституційний статус національних меншин в Україні.

2. Конституційний статус Автономної Республіки Крим у складі України як
унітарної держави.

ТЕМА 11. МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ

План лекційного заняття

1. Поняття і правова природа публічно-самоврядної влади.

2. Поняття і принципи місцевого самоврядування.

3. Система місцевого самоврядування. Територіальна громада – первинний суб’єкт місцевого самоврядування.

4. Конституційно-правовий статус органів місцевого самоврядування. Компетенція органів місцевого самоврядування.

План практичного заняття

1. Поняття і правова природа публічно-самоврядної влади.

2. Поняття і принципи місцевого самоврядування.

3. Система місцевого самоврядування. Територіальна громада – первинний суб’єкт місцевого самоврядування.

4. Конституційно-правовий статус органів місцевого самоврядування. Компетенція органів місцевого самоврядування.

5. Способи формування органів місцевого самоврядування. Конституювання органів місцевого самоврядування, формування кадрового складу.

6. Відносини та взаємодія органів місцевого самоврядування з органами

державної влади.

Самостійна робота

Конституційно-правовий статус депутата місцевої ради і правові гарантії його діяльності.

ТЕМА 12. ЗАКОНОДАВЧА ВЛАДА В УКРАЇНІ

План лекційного заняття

1. Законодавча влада в системі розподілу державної влади.
2. Верховна Рада України – парламент України.
3. Конституційний склад, структура та принципи діяльності Верховної Ради України.
4. Функції і повноваження Верховної Ради України.

План практичного заняття

1. Законодавча влада в системі розподілу державної влади.
2. Верховна Рада України – парламент України.
3. Конституційний склад, структура та принципи діяльності Верховної Ради України.
4. Функції і повноваження Верховної Ради України.
5. Парламентські процедури: законодавча, установча, процедура здійснення парламентського контролю.

Самостійна робота

1. Конституційно-правовий статус народного депутата України і правові гарантії його діяльності. Природа депутатського мандата.
2. Конституційний статус спеціалізованих органів парламентського контролю – Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини та Рахункової палати.

ТЕМА 13. ПРЕЗИДЕНТ УКРАЇНИ

План лекційного заняття

1. Роль та місце Президента України в системі органів державної влади.
2. Порядок вступу на пост Президента України. Підстави та порядок припинення повноважень Президента України.
3. Повноваження Президента України. Акти Президента України.

План практичного заняття

1. Роль та місце Президента України в системі органів державної влади.
2. Порядок вступу на пост Президента України. Підстави та порядок припинення повноважень Президента України.
3. Повноваження Президента України. Акти Президента України.
4. Конституційний статус Ради національної безпеки і оборони України.

Самостійна робота

Офіс Президента України. Загальна характеристика інших допоміжних структур при Президентові України.

ТЕМА 14 ВИКОНАВЧА ВЛАДА УКРАЇНИ

План лекційного заняття

1. Поняття виконавчої влади та її місце в механізмі державної влади.
2. Система органів виконавчої влади в Україні.
3. Порядок формування, склад і компетенція Кабінету Міністрів України.
4. Організація і порядок діяльності Кабінету Міністрів України. Акти Кабінету Міністрів України.

План практичного заняття

1. Поняття виконавчої влади та її місце в механізмі державної влади.
2. Система органів виконавчої влади в Україні.
3. Порядок формування, склад і компетенція Кабінету Міністрів України.
4. Організація і порядок діяльності Кабінету Міністрів України. Акти Кабінету Міністрів України.
5. Конституційний статус і система центральних органів державної виконавчої влади.

Самостійна робота

Конституційний статус і система місцевих органів державної виконавчої влади.

ТЕМА 15. КОНСТИТУЦІЙНІ ЗАСАДИ ПРАВОСУДДЯ

План лекційного заняття

1. Судова влада в системі публічної влади.
2. Конституційні засади функціонування судової влади в Україні.
3. Конституційні засади судочинства в Україні.
4. Загальна характеристика системи судоустрою в Україні. Інші органи судової влади в Україні.

План практичного заняття

1. Судова влада в системі публічної влади.
2. Конституційні засади функціонування судової влади в Україні.
3. Конституційні засади судочинства в Україні.
4. Загальна характеристика системи судоустрою в Україні. Інші органи судової влади в Україні.
5. Конституційно-правовий статус судді в Україні.
6. **Модульна контрольна робота №2**

Самостійна робота

Статус і роль адвокатури та прокуратури в системі судового захисту прав людини.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№	Назва теми	Всього	Кількість годин			
			Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Індивідуальна робота
	Змістовий модуль 1	**56**	**14**	**14**	**28**	**-**
1	Вступ до сучасного українського конституціоналізму	**8**	**2**	**2**	**4**	**-**
2	Конституційне право як основа національного права	**8**	**2**	**2**	**4**	**-**
3	Джерела конституційного права	**8**	**2**	**2**	**4**	**-**
4	Конституція України — Основний Закон держави і суспільства	**8**	**2**	**2**	**4**	**-**
5	Конституційно-правові відносини	**8**	**2**	**2**	**4**	**-**
6	Конституційні конфлікти	**8**	**2**	**2**	**4**	
7	Конституційний лад України	**8**	**2**	**2**	**4**	
	Змістовий модуль 2	**64**	**16**	**16**	**32**	**-**
8	Конституційні форми народовладдя	**8**	**2**	**2**	**4**	**-**
9	Конституційний статус людини і громадянина в Україні	**8**	**2**	**2**	**4**	**-**
10	Державний устрій і територіальна організація України	**8**	**2**	**2**	**4**	**-**
11	Місцеве самоврядування в Україні	**8**	**2**	**2**	**4**	**-**

12	Законодавча влада в Україні	**8**	**2**	**2**	**4**	**-**
13	Президент України	**8**	**2**	**2**	**4**	**-**
14	Виконавча влада України	**8**	**2**	**2**	**4**	**-**
15	Конституційні засади правосуддя	**8**	**2**	**2**	**4**	**-**
Всього		**120**	**30**	**30**	**60**	**-**

5. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна
1	Вступ до сучасного українського конституціоналізму	2
2	Конституційне право як основа національного права	2
3	Джерела конституційного права	2
4	Конституція України — Основний Закон держави і суспільства	2
5	Конституційно-правові відносини	2
6	Конституційні конфлікти	2
7	Конституційний лад України	2
8	Конституційні форми народовладдя	2
9	Конституційний статус людини і громадянина в Україні	2
10	Державний устрій і територіальна організація України	2
11	Місцеве самоврядування в Україні	2
12	Законодавча влада в Україні	2
13	Президент України	2
14	Виконавча влада України	2
15	Конституційні засади правосуддя	2

6. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна
	Не передбачено	

7. ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна
	Не передбачено	

8. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна

1	Вступ до сучасного українського конституціоналізму	4
2	Конституційне право як основа національного права	4
3	Джерела конституційного права	4
4	Конституція України — Основний Закон держави і суспільства	4
5	Конституційно-правові відносини	4
6	Конституційні конфлікти	4
7	Конституційний лад України	4
8	Конституційні форми народовладдя	4
9	Конституційний статус людини і громадянина в Україні	4
10	Державний устрій і територіальна організація України	4
11	Місцеве самоврядування в Україні	4
12	Законодавча влада в Україні	4
13	Президент України	4
14	Виконавча влада України	4
15	Конституційні засади правосуддя	4

9. КОНСУЛЬТАЦІЇ

Перед кожним заліком (екзаменом) обов'язково, відповідно до розкладу, проводиться консультація, на якій викладач має довести до відома студентів:

- дату, час початку заліку (екзамену), аудиторію;
- правила проведення заліку (екзамену) і перелік матеріалів, якими дозволено користуватися під час заліку (екзамену);
- нагадати критерії оцінювання;
- повідомити студентам їх успішність за результатами роботи в семестрі;
- оголосити недопущених до заліку (екзамену) (за наявності);
- відповісти на запитання студентів.

10. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

При вивченні дисципліни застосовуються словесні та наочні методи навчання. Ці методи спрямовані на передачу і засвоєння студентами знань з формуванням у них умінь і навичок.

Словесні методи навчання

Головна їх особливість у тому, що інформація подається студентам через слово викладача, а сприймання її здійснюється у процесі слухання її. Цей метод може мати дві форми: евристичну (запитальну) — бесіда; та акроматичну (викладальну) — пояснення, розповідь, лекція, робота з підручником.

Бесіда — діалогічний метод навчання, за якого викладач із допомогою вдало поставлених питань спонукає студента відтворювати раніше набуті знання, робити самостійні висновки-узагальнення на основі засвоєного фактичного матеріалу.

Вона є одним із активних методів навчання і реалізується за допомогою чотирьох типів дидактичного діалогу: “викладач — студент”, “студент — студент”, “студент — підручник”, “студент — комп'ютер”.

Більш поширеними є наступні типи діалогу: “викладач — студент” та “студент — комп’ютер”, які використовують у найактивніших формах бесіди: парній і груповій роботі на лекційних і лабораторних заняттях.

Пояснення — словесне тлумачення понять, явищ, слів, термінів, принципів дій, прикладів тощо.

Головне його завдання — розкриття причинно-наслідкових зв'язків і закономірностей розвитку природи, суспільства, людського мислення. Оскільки матеріал можна пояснювати різними логічними шляхами або способами міркування, пояснення може бути індуктивним або дедуктивним.

Індукція — спосіб міркування, при якому висновок отримують на основі аналізу окремих фактів. Індуктивне пояснення забезпечує можливість переходу від одиничних фактів до загальних положень.

Дедукція — спосіб міркування, за якого частковий висновок робиться лише логічним шляхом від загальних положень. Дедуктивні методи зводяться до вивчення спершу загальних положень (законів, правил, формул та ін.), а потім — часткових випадків або виявів загального положення.

Лекція — інформативно-доказовий виклад великого за обсягом, складного за логічною побудовою навчального матеріалу.

Лекція відрізняється строгістю викладу. Читання лекцій передбачає ретельну підготовку викладача: визначення мети, складання чіткого плану, добір теоретичного й наочного матеріалу, логічний і послідовний виклад інформації. За призначенням лекції поділяють на: вступні (дають загальне уявлення про завдання, зміст дисципліни, розкривають структуру і логіку розвитку конкретної галузі науки, сприяють розвитку в учнів інтересу до предмета з метою його творчого засвоєння); тематичні (присвячують розкриттю конкретних тем навчальної програми); оглядові (головне завдання полягає у сприянні належного взаємозв'язку і наступності між теоретичними знаннями і практичними вміннями та навичками студентів. Читають перед іспитами (установча), виконанням практичних, творчих, самостійних робіт); заключні (підбивають підсумки вивченого матеріалу через виділення вузлових питань, зосередження уваги на практичному значенні здобутих знань; стимулюють інтерес учнів до вивчення дисципліни). Лекція за своєю суттю завжди діалогічна, вимагає від викладача врахування інтересів, настроїв, інформованості студентів. Науковий і фактичний матеріал її повинен відображати вузлові питання дисципліни. Готуючись до лекції, необхідно передбачити можливі запитання студентів.

Робота з підручником. Ця робота полягає в самостійному опрацюванні студентами друкованого тексту, що дає їм змогу глибоко осмислити навчальний матеріал, закріпити його, виявити самостійність у навчанні.

Самостійна робота студентів з підручником — один з найважливіших методів набуття систематичних, міцних і ґрунтовних знань. Вона більше, ніж будь-які інші методи, залежить від вікових особливостей студентів та рівня їхнього розвитку.

Наочні методи навчання

До наочних методів навчання належать: ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження.

Метод ілюстрування — оснащення ілюстраціями статичної (нерухомої) наочності, плакатів, малюнків, картин, карт, схем та ін.

Метод демонстрування — показ рухомих засобів наочності, приладів, дослідів, технічних установок, використання персонального комп’ютера та програмного забезпечення тощо.

Самостійне спостереження — безпосереднє споглядання та сприймання інформації. Активна і діяльна сутність людини вимагає, щоб студент здобував знання не тільки з книг, а й безпосередньо з життя, власних спостережень і дослідів.

11. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Практичне заняття: усне опитування, взаємоконтроль, рецензування та обговорення рефератів.

Самостійна робота: перевірка конспектів лекцій (тези), перевірка рефератів за запропонованими викладачем питаннями нового матеріалу,

індивідуальна співбесіда, проведення навчальних конкурсів, олімпіад на краще знання навчальної дисципліни, кращого із спеціальності.

Система контролю знань студентів з дисципліни «Конституційне право України» включає в себе **поточний** і **підсумковий** контроль знань студентів. Зазначені форми контролю тісно взаємопов'язані й організовуються так, щоб стимулювати ефективну самостійну роботу студентів протягом семестру і забезпечити об'єктивне оцінювання їхніх знань.

Завданням поточного контролю є перевірка розуміння та засвоєння певного матеріалу, вироблених навичок проведення робіт, умінь самостійно опрацьовувати навчальний матеріал, здатності осмислити зміст теми чи розділу, умінь представити певний матеріал.

Об'єктами поточного контролю знань студента є:

✔ систематичність та активність роботи протягом семестру;

✔ виконання завдань для самостійного опрацювання;

✔ виконання завдань підсумкового контролю.

Систематичність і активність роботи студента впродовж семестру контролюється й оцінюється за такими видами робіт:

- відвідування лабораторних занять;
- рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах на лабораторних заняттях;
- активність під час обговорення питань, винесених на лабораторні заняття;

Контролю і оцінюванню *виконання завдань для самостійного опрацювання* підлягають:

- поглиблене вивчення (самостійне опрацювання) тем у цілому чи окремих питань;
- виконання домашніх завдань;
- виконання індивідуальних ситуаційних завдань;

12. МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ ТА РОЗПОДІЛ БАЛІВ ЗА РЕЙТИНГОВОЮ СИСТЕМОЮ

Робота над курсом передбачає аудиторне (лекційні та практичні заняття), самостійне опрацювання матеріалу. Результати навчальної діяльності студентів оцінюються за допомогою двох модульних контролів.

Кожен вид навчальної діяльності студента (аудиторна робота, самостійна робота) в межах залікового кредиту оцінюється і має питому частку в підсумковій оцінці. При цьому використовуються наступні методи оцінювання:

1) оцінення практичних робіт;

4) оцінка за контрольні роботи.

Враховується дисциплінованість студента: за несвоєчасність виконання завдань студентом кількість запланованих з даної теми балів може бути

зменшена.

При підсумковому контролі знань по кожному змістовому модулю враховується загальна кількість балів, отриманих студентом в межах змістового модуля. При семестровому підсумковому контролі враховується сумарна кількість балів, отриманих студентом за модуль: змістові модулі, заплановані у даному семестрі.

<table>
<tr><td colspan="5">Розподіл балів при підсумковому контролі – екзамен</td><td></td><td rowspan="2">Загальна кількість балів</td></tr>
<tr><td colspan="4">Поточний контроль – 50 балів</td><td rowspan="2">Самостійна робота та індивідуальні завдання – 10 балів</td><td rowspan="2">Підсумковий контроль – 40 балів</td></tr>
<tr><td colspan="2">Змістовий модуль 1</td><td colspan="2">Змістовий модуль 2</td></tr>
<tr><td rowspan="2">За роботу на практичних/семінарських заняттях студент може отримати максимально 20 балів</td><td>МКР</td><td rowspan="2">За роботу на практичних/семінарських заняттях студент може отримати максимально 20 балів</td><td>МКР</td><td>Реферат або наукова публікація</td><td>Екзамен</td><td rowspan="3">100 балів</td></tr>
<tr><td>5 балів</td><td>5 балів</td><td>10 балів</td><td>40 балів</td></tr>
<tr><td colspan="2">Разом за перший змістовий модуль – 25 балів</td><td colspan="2">Разом за другий змістовий модуль – 25 балів</td><td>10 балів</td><td>40 балів</td></tr>
</table>

<u>Поточна успішність</u> студентів оцінюється за національною шкалою **(«відмінно», «добре», «задовільно»**). Відповідні записи робляться в журналах академічної групи. Виставлення балів за кожен із змістових модулів проводиться після проведення модульної контрольної роботи. За роботу на практичних/семінарських заняттях кожного із змістових модулів студент може отримати **максимум 20 балів**. При цьому:

- якщо студент має позитивні оцінки на понад 50% практичних/семінарських занять і середнє значення його оцінок знаходиться **в межах 4,6 – 5,0** – то за змістовий модуль він **отримує 20 балів**;
- якщо студент має позитивні оцінки на понад 50% практичних/семінарських занять і середнє значення його оцінок знаходиться **в межах 4,1 – 4,5** – то за змістовий модуль він **отримує 17 балів**;
- якщо студент має позитивні оцінки на понад 50% практичних/семінарських занять і середнє значення його оцінок знаходиться **в межах 3,6 – 4,0** – то за змістовий модуль він **отримує 15 балів**;
- якщо студент має позитивні оцінки на понад 50% практичних/семінарських занять і середнє значення його оцінок знаходиться **в межах 3,0 – 3,5** – то за змістовий модуль він **отримує 12 балів**;
- якщо студент має позитивні оцінки на менш як 50% практичних/семінарських занять, то бали за змістовий модуль отримує лише після відпрацювання і наявності достатньої кількості позитивних оцінок для подальшої атестації.

Модульна контрольна робота оцінюється **максимум у 5 балів**. Разом за кожен із **змістових модулів** студент може отримати **25 балів (мінімальний позитивний бал – 15)**.

Підготовка та захист **реферату** або **наукової публікації** оцінюється максимум у **10 балів (мінімальний позитивний бал – 6).**

Екзамен максимально оцінюється у **40 балів (позитивний бал – від 24).**

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за бальною шкалою	Оцінка за розширеною шкалою	Еквівалент оцінки за п'ятибальною шкалою
A	90-100	відмінно	5
B	82-89	дуже добре	4,5
C	74-81	добре	4
D	64-73	задовільно	3
E	60-63	достатньо	
FX	35-59	незадовільно	2
F	0-34	неприйнятно	

13.МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1.Витяг з навчального плану
2.Навчальна програма з дисципліни
3.Робоча навчальна програма з дисципліни
4.Конспекти (тези) лекцій з дисципліни (розгорнутий конспект)
5.Плани занять (лекційних, практичних занять)
6.Методичні вказівки до семінарських занять
7.Завдання для модульних контрольних робіт (МКР)
8.Перелік питань до екзамену (семестровий контроль)
9.Тестові завдання з дисципліни
10.Перелік тем для рефератів
11.Навчально-методичні матеріали для самостійного вивчення дисципліни

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Виборчий кодекс України : Закон України від 19.12.2019 № 396-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/396-IX (дата звернення: 11.01.2020).
2. Конституційний Договір між Верховною Радою України та Президентом України про основні засади організації функціонування державної влади і місцевого самоврядування в Україні на період до прийняття нової Конституції України від 08.06.1995. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1к/95-вр (дата звернення: 01.02.2020).
3. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР (зі змінами). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр (дата звернення: 01.02.2020).
4. Про затвердження Конституції Автономної Республіки Крим : Закон України від 23.12.1998 № 350-XIV (зі змінами). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/350-14 (дата звернення: 01.02.2020).
5. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР (зі змінами). URL: https://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80 (дата звернення: 01.02.2020).
6. Афанасьєва М.В., Бальцій Ю.Ю., Батан Ю.Д. [та ін.]. Конституційне право України: прагматичний курс : навч. посіб. / за заг. ред. М.В. Афанасьєвої, А.А. Єзерова ; тех. ред. Ю.Д. Батан. Одеса : Юридична література, 2017. 256 с.
7. Конституційне право України. Академічний курс : підручник: У 2 т. К.: Юридична думка. Т. 1 / за ред. В. Ф. Погорілка. 2006. 544 с. ; Т. 2 / За ред. Ю.С. Шемшученка. 2008. 800 с.
8. Курс конституционного права Украины : учебник / под ред. М.А. Баймуратова, А.В. Батанова : в 2 т. Т. 1 : Общая часть : основы теории конституционного права. Х. : Одиссей, 2008. 672 с. Т. 2 : Конституционный строй Украины. Сумы : Университетская книга, 2012. 799 с.
9. Проблеми сучасної конституціоналістики : навчальний посібник. Вип. 1 / М.П. Орзіх, М.В. Афанасьєва, В.Р. Барський, В.А. Григор'єв, А.А. Єзеров; за ред. М. П. Орзіха. К. : Юрінком Інтер, 2011. 268 с.
10. Проблеми сучасної конституціоналістики: навч. посіб. Вип. 2. Конституційні перетворення в Україні / за ред. М. П. Орзіха. К. : Юрінком Інтер, 2012. 430 с.
11. Проблеми сучасної конституціоналістики : навч. посіб. Вип. 3. Сучасний український конституціоналізм / за ред. А. Р. Крусян. О. : Фенікс, 2015. 523 с.
12. Проблеми сучасної конституціоналістики : навч. посіб. Вип. 4. Конституційне гуманітарне право / [Н.В. Аніщук, М.В. Афанасьєва, Н.М. Бакаянова та ін.] ;

за заг. ред. А.Р. Крусян, А.А. Єзерова. К. : Юрінком Інтер, 2018. 524 с.
13. Савчин М.В. Конституційне право України : підручник / відп. ред. М.О. Баймуратов. К. : Правова єдність, 2009. 1008 с.